

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์ สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ จังหวัดเชียงราย

Development of Training Program for Life Skills by Experiential Learning for Ethnic Youth in Chiang Rai Province

พิมพ์ วาสนา¹ และ สุชาติ ลีตระกูล²

Pim Wasana and Suchad Leetagool

Received: September 23, 2020

Revised: November 17, 2020

Accepted: November 18, 2020

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เยาวชนชาติพันธุ์ สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 1,808 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เยาวชนชาติพันธุ์ สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 328 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) กำหนดสัดส่วนตัวอย่างตามเขตโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานแบบ t-test, F- test และ One-Way ANOVA วิธีการตรวจสอบเครื่องมือ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่า IOC ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 ผลการวิจัย พบว่า ทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์ สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และทุกด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถในการคิด ด้านความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา ด้านความสามารถในการสื่อสารและทักษะทางสังคม ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์และการจัดการกับความเครียด และด้านความสามารถในการเข้าใจตนเอง อยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า เยาวชนชาติพันธุ์ที่มี เพศ ระดับชั้นการศึกษา แผนการศึกษาที่เรียน และระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมถึงปัจจุบันที่ต่างกัน มีทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ทักษะชีวิต การเรียนรู้แบบประสบการณ์ เยาวชนชาติพันธุ์

¹ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาและพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 57100 โทร. 0945277240 e-mail: pim62554@gmail.com

² ที่ปรึกษา ผศ.ดร.สุชาติ ลีตระกูล หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาและพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 57100 โทร. 0818839043 e-mail: Leetagool@gmail.com

Abstract

The purpose of this research is to study life skills by experiential learning for ethnic youth in Chiang Rai Province. The research population was 1,808 ethnic youths under the Office of Private Education in Chiang Rai. The sample group included 328 ethnic youth under the Office of Private Education in Chiang Rai. Using stratified random sampling set sample proportion by school district. The instrument used in the study was a questionnaire. The data were analyzed by using frequencies, percentage, mean and standard deviation, t-test, F-test, and one-way ANOVA. Instrument inspection method by searching for the conformity index (IOC), the IOC was 0.95 and the reliability has a confidence value of 0.89. The results of the study revealed that life skills by experiential learning for ethnic youth in Chiang Rai province were at the degree of high level for overall. And all aspects including cognitive skills, decision making skills and problem solving skills, communication and social skills, emotional control and stress management, and self-awareness were at the degree of high level. The results of hypothesis testing were also found that the differences of gender, education level, study plan and cumulative grade point average of ethnic youth had life skills by experiential learning differences significantly at level of .05.

Keywords: Life Skills, Experiential Learning, Ethnic Group

บทนำ

เยาวชนถือได้ว่าเป็นกำลังสำคัญของประเทศ ที่ต้องต่อสู้เพื่อการอยู่รอดได้ในสังคมยุคนี้ ที่มีการแข่งขันในระดับที่สูง ทั้งด้านการศึกษา เศรษฐกิจ และการเมือง ความสับสนในการเลือกรับข้อมูล ข่าวสาร สื่อ หรือเทคโนโลยี ทำให้เยาวชนขาดจิตสำนึกที่ดี ขาดการควบคุมตนเอง รวมถึงการขาดจิตสำนึก ในการรักษามรดกทางภาษา และวัฒนธรรมของชาติ จากภาวะดังกล่าว ยังทำให้เยาวชนเกิดความคับข้องใจ วิตกกังวล และความขัดแย้งภายในจิตใจต่อการปรับตัวอย่างเหมาะสม ประกอบกับการที่เยาวชนเป็นวัยที่กำลังมีการเปลี่ยนถ่ายจากการเป็นเด็กไปสู่การเป็นวัยรุ่นผู้ใหญ่ ซึ่งตามพัฒนาการแล้ว มีความเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ทั้งทางร่างกายที่ต้องปรับเปลี่ยนจากการเป็นเด็กเข้าสู่วัยรุ่นผู้ใหญ่ และทางจิตใจที่มีการหลั่งของฮอร์โมนที่มากกว่าเมื่อตอนเป็นเด็ก (อมรศรี ศรีอินทร์, 2552, น. 2) นอกจากนั้น เยาวชนยังเป็นวัยที่ต้องการการเรียนรู้ อยากทดลอง แสวงหา และต้องการการปรับเปลี่ยนเพื่อแสดงเอกลักษณ์ส่วนตัวออกมาให้ปรากฏเพื่อให้เกิดการยอมรับ จนเกิดเป็นความภาคภูมิใจ เมื่อถูกต่อต้านหรือไม่ได้รับการยอมรับ จะเกิดความหดหู่ ขัดเคือง และเกิดการต่อต้าน หากมีความชื่นชอบหรือศรัทธาต่อสิ่งใด ก็จะทำให้เกิดความรักหลงใหลแบบไร้เหตุผล ด้วยเหตุนี้ การศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องเตรียมคน เพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงในรูปแบบต่าง ๆ ที่กระทบเข้ามาในชีวิตอย่างคาดไม่ถึง (วิจารณ์ พานิช, 2554, น. 18) ทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่เยาวชนจะต้องได้รับการถ่ายทอดเพื่อเกิดการปรับตัวให้เท่าทัน คือ

ทักษะด้านการเรียนรู้และการคิด ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร ทักษะการสร้างสรรคและการผลิตนวัตกรรม ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการเรียนรู้ตามบริบท โดยมีพื้นฐานด้านข้อมูลและสื่อ และทักษะชีวิต ได้แก่ การเป็นผู้นำ การมีจริยธรรม การรู้จักรับผิดชอบ ความสามารถในการปรับตัว การชี้นำตนเอง การรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีตลอดในการใช้ชีวิต

การศึกษา เป็นหัวใจสำคัญในการสร้างเด็กและเยาวชนให้เกิดความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็น เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน และเป็นทุนในอนาคตที่สามารถหยิบมาใช้ได้ในสถานการณ์ที่ต้องเผชิญ เช่น เด็กและเยาวชนต้องเรียนรู้อารยธรรมของต่างชาติที่เข้ามาแทรกซึมและมีอิทธิพลต่อสังคมไทย เช่น การแต่งกาย ดนตรี กีฬา อาหาร พฤติกรรมการแสดงออก พฤติกรรมทางเพศเสรี การศึกษาจะสนองตอบต่อความต้องการจำเป็นและเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน การจัดการศึกษา ให้ผู้เรียนเรียนรู้จักตนเอง เพื่อเข้าใจพื้นฐานความเป็นมนุษย์ เข้าใจสภาพแวดล้อมที่เชื่อมโยงกับมนุษย์ ที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และให้มีความเข้าใจเรื่องการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ชีวิตกับการศึกษาจึงไม่ควรแยกออกจากกัน แต่เป็นส่วนที่เสริมสร้างสนับสนุนซึ่งกันและกัน การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริง เรียกว่า การมีทักษะชีวิต (ประเวศ วะสี, 2552, น. 9) ทักษะชีวิต เป็นสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานและการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ถือว่าสมรรถนะที่สำคัญ 1 ใน 5 สมรรถนะที่ผู้เรียนต้องมี คือ “ทักษะชีวิต” (อมรวิชช์ นาครทรรพ, 2556, น. 12)

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 22 และ 24 กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลัก ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด” การจัดการศึกษาของหลายประเทศ พบว่า การพัฒนาเด็กและเยาวชน ไม่สามารถนำไปสู่เป้าหมายได้ เพราะเด็กและเยาวชนขาดทักษะในการใช้ชีวิต จึงทำให้ประสบกับปัญหาต่าง ๆ คือ การเสพติด การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ การติดการพนัน การติดเกม การทะเลาะวิวาท การถูกล่วงละเมิดทางเพศ การถูกทารุณ ทำร้ายร่างกาย การใช้ความรุนแรง การเที่ยวในสถานเริงรมย์ในยามวิกาล การมีเพศสัมพันธ์หรือการขายบริการ การใช้ยาเสพติด การเลียนแบบดารานักร้องจากสื่อต่าง ๆ (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2553, น. 10)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ ได้สำรวจปัญหาของเยาวชนไทยในปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาอันดับ 1 ของเยาวชน คือ ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ อันดับ 2 คือ ปัญหาการทะเลาะวิวาท อันดับ 3 คือ ปัญหาการใช้ยาอย่างฟุ่มเฟือย และอันดับรอง ๆ ลงมา คือ ปัญหาการเที่ยวสถานบันเทิงในเวลากลางคืน ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ปัญหาติดการพนัน ปัญหาการสูบบุหรี่ ปัญหาการคิดฆ่าตัวตาย ปัญหาการใช้สารเสพติด ตามลำดับ โดยนักวิชาการให้ความเห็นว่า ปัญหาดังกล่าวนั้น เป็นผลมาจากครอบครัว และการที่เยาวชนไทยยังขาดทักษะในการดำเนินชีวิตที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ, 2558, น. 30) ซึ่งปัญหาดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อสังคม เช่น 1) การต่อต้านผู้ใหญ่ ไม่ค่อยเชื่อฟังในสิ่งที่ผู้ปกครองบอก ส่วนใหญ่จะเชื่อเพื่อนและไปตามเพื่อน อารมณ์ความรุนแรงของวัยรุ่นทำให้เกิดผลกระทบและปัญหาต่าง ๆ

ตามมามากมาย 2) การใช้สมอง สติปัญญา ในการเรียนจะลดน้อยลง เนื่องจากเยาวชนที่วัยกลางคืน และไม่มีเวลาสำหรับพักผ่อน ความคิดไม่ไปกับสิ่งที่กำลังเรียนอยู่ ทำให้จิตใจเหม่อลอย ไม่มีสติในการเรียน ทำให้มีผลกระทบต่ออนาคต 3) เยาวชนมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ซึ่งทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น การทำแท้ง การติดโรคจากการมีเพศสัมพันธ์ โรคเอดส์ 4) การเริ่มเข้าไปใช้ยาเสพติดของเยาวชน เป็นเรื่องของความอยากลองในสิ่งแปลกใหม่ จึงมีเยาวชนหันเข้าไปหายาเสพติด จนกลายเป็นปัญหาของสังคมที่ยังแก้ไม่หาย

จากงานวิจัย พบว่า ปัญหาเด็กและเยาวชนมีความซับซ้อนมากขึ้นในยุคปัจจุบัน ทั้งนี้ หน่วยงาน องค์กรและนักวิชาการ ต่างให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนไทย ในปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นถึงการขาดทักษะในการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนในการแก้ปัญหาชีวิต ไม่สามารถจัดการกับปัญหาของตนเองได้ ดังนั้น เพื่อให้เด็กและเยาวชนจะมีทักษะที่จำเป็นในการใช้ชีวิต ได้ในโลกปัจจุบัน สามารถเผชิญปัญหาที่เข้ามาท้าทายในชีวิต รู้จักแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และ ช่วยให้เด็กและเยาวชนเกิดความมั่นใจในการนำทักษะที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง การจำลอง สถานการณ์เป็นบทเรียน จะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ชีวิตเมื่อพบกับสภาพปัญหา และการเรียนรู้แบบ ประสบการณ์ จะทำให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์เดิมมาใช้ และเกิดความคิดหรือความรู้ใหม่ ๆ ขึ้น เกิดการ เชื่อมโยงระหว่างความรู้เดิม ประสบการณ์ เหตุและผล ทำให้เกิดความเข้าใจและการยอมรับ ซึ่งการเรียนรู้ แบบประสบการณ์ หรือการเรียนรู้จากการลงมือกระทำหรือปฏิบัติจริง เป็นการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้รับ ประสบการณ์ และได้รับการกระตุ้นให้สะท้อนสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์ออกมา เพื่อพัฒนาทักษะ ใหม่ ๆ หรือวิธีคิดใหม่ ๆ ในการเสริมสร้างทักษะชีวิต นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่พัฒนาจากการกระทำจนเชี่ยวชาญ และนำทักษะที่ได้รับ ไปประยุกต์ใช้ เมื่อเผชิญกับสถานการณ์หรือความท้าทายในชีวิตได้อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ รวมถึง ทำให้กล้าเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในอนาคต (ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว, 2555, น. 55)

เยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นเยาวชนอีกกลุ่มหนึ่งที่มีลักษณะปัญหาคล้ายคลึงกับเยาวชนไทย แต่ก็มี สภาพปัญหาบางอย่างที่แตกต่างออกไป เนื่องจากเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ อาทิเช่น ม้ง เย้า ขมุ เมี่ยน ไทยลื้อ มูเซอ กะเหรี่ยง ไทยใหญ่ อาข่า ลีซอ ละว้า(ลัวะ) ไต กูย จีน ซึ่งเยาวชน กลุ่มนี้จะอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเชียงแสน เทิง เชียงของ เวียงแก่น แม่ฟ้าหลวง แม่สรวย แม่จัน ในจังหวัดเชียงราย โดยส่วนใหญ่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูง และมีบางส่วนลงมาอยู่พื้นที่ราบ เช่น ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ดังนั้น เพื่อให้เด็กและเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีทักษะที่จำเป็นในการใช้ชีวิตได้ในโลก ปัจจุบัน สามารถเผชิญปัญหาที่เข้ามาท้าทายในชีวิต รู้จักแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เกิดความมั่นใจ ในการนำทักษะที่ได้เรียนรู้ ไปใช้ในสถานการณ์จริง การจำลองสถานการณ์เป็นบทเรียนที่ทำให้ผู้เรียน ได้ฝึกการใช้ชีวิต ซึ่งมีปัญหาทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์ จะทำให้เยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ ไม่สามารถนำประสบการณ์เดิมมาใช้ ให้เกิดความคิดหรือความรู้ใหม่ๆ ได้ ซึ่งมีผลทำให้ขาดความเข้าใจ และการยอมรับ การเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติจริง และนำไปสู่การขาดทักษะชีวิตในที่สุด ซึ่งสอดคล้อง กับการประชุมวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลเชียงดาว (2557, น. 31) พบว่า โรงเรียน ได้มีการพัฒนาด้านนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ในการดำเนินการ

พัฒนานักเรียนที่มีความหลากหลายชาติพันธุ์ แต่ยังพบปัญหาในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เนื่องจากนักเรียนขาดทักษะในการอ่านและเขียนภาษาไทย ทำให้ส่งผลตามมา คือ นักเรียนขาดทักษะชีวิต ไม่สามารถคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้ ดังนั้น ทางศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาฯ จึงได้ขอความร่วมมือให้แต่ละโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกันหาแนวทางปรับปรุงและแก้ไข เพื่อให้ นักเรียนมีการพัฒนาทักษะชีวิตให้ดีขึ้น

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ทักษะชีวิต เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเยาวชน ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษากลุ่มเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย ซึ่งนอกจากเหตุผลที่กล่าวถึงก่อนหน้านี้ในเรื่องปริมาณงานวิจัยที่ศึกษาทักษะชีวิตกับเยาวชนวัยนี้ยังมีน้อย และในวัยนี้ เป็นวัยรุ่นที่มีความต้องการรุนแรง ดันทุรัง ติดเพื่อน ยอมรับคำแนะนำจากเพื่อนมากกว่าครอบครัว การป้องกันปัญหาต่าง ๆ จึงมีความจำเป็น และเป็นการป้องกันการเกิดพฤติกรรมไม่เหมาะสม ที่จะเกิดกับผู้เรียนในช่วงวัยนี้ และแนวคิดที่ผู้วิจัยนำมาใช้จัดกิจกรรมในชุดฝึกอบรม เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับช่วงวัยที่มีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา การคิดอย่างมีเหตุผลมีผลเชิงนามธรรม ตามทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญาของเพียเจต์ (Piaget, 1972, p. 58) ที่ได้กล่าวไว้ว่า เด็กวัยรุ่นจะมีความสามารถในการคิด การตั้งสมมติฐาน การแสวงหาความจริง และความสามารถในการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นนามธรรม ด้วยวิธี การทดลอง รู้จักใช้เหตุผล และเริ่มมีความคิดเป็นผู้ใหญ่

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย ให้มีทักษะชีวิตที่ดีขึ้น นอกจากนั้น สถานศึกษายังได้แนวทางในการจัดการศึกษา ที่สามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเยาวชนที่เหมาะสม ให้มีความสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมในปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับโลกอนาคตได้เป็นอย่างดี

คำถามการวิจัย

ทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย ที่แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย ได้กำหนดทักษะชีวิต ประกอบด้วย ด้านความสามารถในการคิด ด้านความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา ด้านความสามารถในการสื่อสารและทักษะทางสังคม ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์และการจัดการกับความเครียด และด้านความสามารถในการเข้าใจตนเอง

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เยาวชนชาติพันธุ์ สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน ในจังหวัดเชียงราย ทั้ง 6 โรงเรียน จำนวน 1,808 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เยาวชนชาติพันธุ์ สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 328 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) กำหนดสัดส่วนตัวอย่างตามเขตโรงเรียน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ ระดับชั้นการศึกษา แผนการศึกษาที่เรียน และระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมถึงปัจจุบัน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย ด้านความสามารถในการคิด ด้านความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา ด้านความสามารถในการสื่อสารและทักษะทางสังคม ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์และการจัดการกับความเครียด และด้านความสามารถในการเข้าใจตนเอง

การทบทวนวรรณกรรม

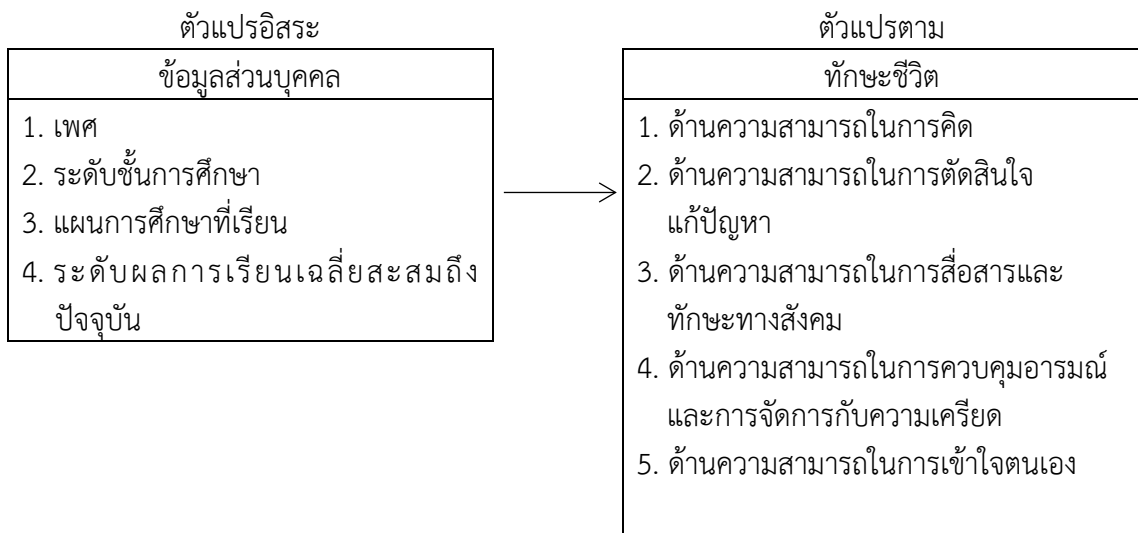
ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว (2555, น. 59) กล่าวว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่าง ๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับปรับตัวในอนาคต องค์ประกอบของทักษะชีวิต โดยทำการศึกษาและสังเคราะห์จากแนวคิดขององค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เป็นองค์ประกอบของทักษะชีวิต 5 ประการ (Five Smarts) ดังนี้ 1) ความสามารถในการคิด (Thinking Smart: T-Smart) หมายถึง ความสามารถในการใช้กระบวนการทางสมองในการรับรู้ และจัดการกับข้อมูลและความรู้ที่ได้รับ ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดความสามารถในการคิด คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความคิดสร้างสรรค์ 2) ความสามารถในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา (Decision Making & Problem Solving Smart: D - Smart) ประกอบด้วย การรับรู้และเข้าใจปัญหา การตั้งคำถาม เพื่อนำไปสู่คำตอบ โดยระบุแนวทางที่เหมาะสมสำหรับแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบตัดสินใจแก้ไขปัญหาอย่างยืดหยุ่นและมีสติ และสรุปและประเมินผลการตัดสินใจได้ 3) ความสามารถในการสื่อสารและทักษะทางสังคม (Communication & Social Skills Smart: C-Smart) ประกอบด้วย การใช้คำพูดและภาษาท่าทางที่เหมาะสม ในการแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ใช้คำพูดและแสดงออกอย่างเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ การเห็นความสำคัญของการมีสัมพันธภาพที่ดีกับคนอื่น รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น สามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ คำนึงถึง

ผลกระทบจากการปฏิบัติตนที่มีต่อสังคมส่วนรวม และปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม 4) ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และจัดการกับความเครียด (Emotional Control & Coping Stress Smart: E-Smart) ประกอบด้วย การประเมินและรู้เท่าทันอารมณ์ สามารถควบคุมและจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม และมีวิธีการที่หลากหลายและเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมในการผ่อนคลายความเครียด 5) ความสามารถในการรู้จักและเข้าใจตนเอง (Self-Smart: S-Smart) ประกอบด้วย การรู้จักและเข้าใจจุดดีจุดด้อยของตนเองและความแตกต่างจากบุคคลอื่น รู้สีกว่าตนเองมีคุณค่า ค้นพบความภูมิใจในความสามารถของตนเอง รู้เป้าหมายในชีวิตและรู้จักวางตัวให้เหมาะสม

Bernard (1996, p. 15) กล่าวว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์มีลักษณะสำคัญ คือ 1) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นการกระทำ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดเมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติอย่างจริงจัง นอกจากนี้ ยังเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้โดยเท่าเทียมกับผู้สอน และมีสิ่งเร้าที่หลากหลายกว่าการบรรยายของผู้สอนเพียงอย่างเดียว เช่น บทบาทสมมติ การแสดงละคร เป็นต้น ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้สนุกสนานมากขึ้น 2) ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้คิดทบทวนเกี่ยวกับประสบการณ์ตนเอง เนื่องจากประสบการณ์อย่างเดียว ไม่เพียงพอที่จะมั่นใจได้ว่าจะมีการเรียนรู้เกิดขึ้น ความสำคัญจึงอยู่ที่การบูรณาการประสบการณ์ใหม่กับประสบการณ์เดิม โดยผ่านกระบวนการคิดทบทวน ซึ่งอาจเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนโดยลำพัง หรือเกิดขึ้นโดยกระบวนการกลุ่มจากการอภิปราย 3) ผู้สอนยอมรับการเรียนรู้ของผู้เรียนจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้น โดยไม่ตีค่า ให้ความหมาย หรือแปลความในสิ่งที่ผู้เรียนนำเสนอ เพราะการให้คุณค่า เป็นบทบาทของผู้เรียนเอง ผู้สอนมีบทบาทเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก มากกว่าที่จะเป็นครูผู้บรรยายหรือผู้นำ 4) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์ของแต่ละบุคคล โดยให้ความสำคัญกับความเข้าใจของผู้เรียน และการสร้างมุมมองต่าง ๆ ตามความคิดของผู้เรียนเอง 5) ประสบการณ์ของบุคคล เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีค่า ผู้เรียนจะถูกกระตุ้นให้คิดทบทวนเกี่ยวกับประสบการณ์ในอดีตเพื่อวางแผนสำหรับอนาคต จึงกล่าวได้ว่า เป็นการพยายามใช้ประสบการณ์ของแต่ละบุคคลให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ 6) มีการรับฟังซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นหัวใจของการเรียนรู้ ผู้สอนไม่เพียงแต่รับฟังทุกคน แต่ต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนรับฟังซึ่งกันและกัน โดยเคารพในความเป็นบุคคล และแสดงบทบาทในการเป็นผู้ฟังที่ดี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ ระดับชั้นการศึกษา แผนการศึกษาที่เรียน และระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมถึงปัจจุบัน ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะชีวิต โดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย ด้านความสามารถในการคิด ด้านความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา ด้านความสามารถในการสื่อสารและทักษะทางสังคม ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์และการจัดการกับความเครียด และด้านความสามารถในการเข้าใจตนเอง จึงกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เยาวชนชาติพันธุ์ สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน ในจังหวัดเชียงราย ทั้ง 6 โรงเรียน จำนวน 1,808 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เยาวชนชาติพันธุ์ สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 328 คน

ขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจาก เยาวชนชาติพันธุ์ สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน ในจังหวัดเชียงราย ทั้ง 6 โรงเรียน จำนวน 1,808 คน มีวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. หาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ตามสูตร ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

สำหรับการศึกษานี้ กำหนดให้มีค่านัยสำคัญเท่ากับ 0.05 หรือค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แทนค่าในสูตรได้ผลดังนี้

$$n = \frac{1,808}{1,808 (0.05)^2} = 327.54$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เยาวชนชาติพันธุ์ สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 328 คน

2. แบ่งขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามสัดส่วนจำนวนประชากรตามโรงเรียน
3. หลังจากที่ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิแล้ว ได้ทำการสุ่มตัวอย่างจากแต่ละชั้นภูมิ โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลในแต่ละพื้นที่ จนครบตามจำนวนสัดส่วนตัวอย่างของแต่ละโรงเรียน
4. นำแบบสอบถามไปแจกแก่กลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนที่คำนวณได้ โดยแจกแบบสอบถามจำนวน 328 ชุด และได้รับกลับคืนมา 328 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม เป็นการสอบถาม เยาวชนชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย ซึ่งมีแนวคำถามที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการศึกษา เนื้อหาของแบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับชั้นการศึกษา แผนการศึกษาที่เรียน และระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมถึงปัจจุบัน เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ

ตอนที่ 2 ทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ประกอบด้วย ด้านความสามารถในการคิด ด้านความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา ด้านความสามารถในการสื่อสารและทักษะทางสังคม ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์และการจัดการกับความเครียด และด้านความสามารถในการเข้าใจตนเอง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด หมายถึง สอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

ส่วนใหญ่จริง หมายถึง สอดคล้องกับความเป็นจริงเป็นส่วนใหญ่ ให้ 4 คะแนน

จริงพอประมาณ หมายถึง สอดคล้องกับความเป็นจริงพอประมาณ ให้ 3 คะแนน

จริงเพียงเล็กน้อย หมายถึง สอดคล้องกับความเป็นจริงเพียงเล็กน้อย ให้ 2 คะแนน

ไม่จริงเลย หมายถึง ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงเลย ให้ 1 คะแนน

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาตำรา สิ่งพิมพ์ บทความ เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. กำหนดโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามตามกรอบแนวความคิด และวัตถุประสงค์ของการศึกษา

3. นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และมีประสบการณ์ จำนวน 3 ท่าน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของแบบสอบถาม ตามข้อสังเกตของผู้เชี่ยวชาญ การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแต่ละข้อคำถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็น ว่า ข้อคำถามแต่ละข้อ วัดได้ตรงวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ ซึ่งกำหนดความคิดเห็นไว้ดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง เหมาะสม

ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

ให้คะแนน -1 หมายถึง ไม่เหมาะสม

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อ ผ่านเกณฑ์การตัดสิน IOC มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .50 ขึ้นไป และค่า IOC ทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 จึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 จึงยอมรับว่ามีความเชื่อมั่นสูงเพียงพอที่จะเชื่อถือได้จริง

5. นำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น นำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องของ เนื้อหา และความเหมาะสมของแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถาม ตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการศึกษา แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบ แนะนำและปรับปรุงแก้ไข

3. แจกแบบสอบถามให้กับเยาวชนชาติพันธุ์ สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 328 คน

4. รวบรวมแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วจึงนำมาเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ประมวลผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยมีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การเปรียบเทียบทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบสมมติฐานแบบ t-test, F- test และ One-Way ANOVA

ผลการวิจัย

1. ทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย ในภาพรวม ดัง Table 1

Table 1 Life Skills by Experiential learning for Ethnic Group

Life Skills by Experiential learning for Ethnic Group	$\bar{X}$	S.D.	Life Skills	Grade
Thinking smart	3.71	0.46	high	5
Decision making and problem solving smart	4.17	0.64	high	2
Communication and social skills smart	4.11	0.58	high	4
Emotional control and coping stress smart	4.22	0.69	high	1
Self-smart	4.14	0.69	high	3
Average	4.07	0.66	high	

จาก Table 1 พบว่า ทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.07 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับของทักษะชีวิตที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์และการจัดการกับความเครียด มีค่าเฉลี่ย 4.22 ด้านความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ย 4.17 ด้านความสามารถในการเข้าใจตนเอง มีค่าเฉลี่ย 4.14 ด้านความสามารถในการสื่อสารและทักษะทางสังคม มีค่าเฉลี่ย 4.11 และด้านความสามารถในการคิด มีค่าเฉลี่ย 3.71 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย ด้านความสามารถในการคิด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.71 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับของทักษะชีวิตที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความสามารถบอกความรู้สึกและความคิดที่แท้จริงของตนเองกับเพื่อนๆ ได้ มีค่าเฉลี่ย 4.46 รองลงมา การนำสิ่งที่เพื่อนแนะนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเอง มีค่าเฉลี่ย 4.44 และฉันสนับสนุนความคิดเห็นของเพื่อนและให้ความร่วมมือกับสมาชิกในการทำงานกลุ่ม มีค่าเฉลี่ย 4.05

ทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย ด้านความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.17 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับของทักษะชีวิตที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เมื่อพบปัญหา สามารถระบุได้ว่าอะไรคือปัญหาที่เกิดขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.41 รองลงมา ความสามารถเข้าใจว่าเพื่อนของฉันต้องการอะไร เวลาเพื่อนเจอปัญหา มีค่าเฉลี่ย 4.39 และการวิเคราะห์แนวทางต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาด้วยเหตุและผล มีค่าเฉลี่ย 4.37

ทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย ด้านความสามารถในการสื่อสารและทักษะทางสังคม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับของทักษะชีวิตที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เวลาตกเตือนเพื่อนจะใช้คำพูดที่ไม่ทำร้าย

ความรู้สึกของเพื่อน มีค่าเฉลี่ย 4.32 รองลงมา เมื่อเพื่อน ๆ แนะนำจะตั้งใจฟัง มีค่าเฉลี่ย 4.30 และเวลาเพื่อนพูดคุย สามารถรับฟังด้วยความตั้งใจ มีค่าเฉลี่ย 4.24

ทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์และการจัดการกับความเครียด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.22 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับของทักษะชีวิตที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การเข้าใจความรู้สึกของเพื่อนบางคนที่ยังอะไรแล้วไม่สมหวัง มีค่าเฉลี่ย 4.44 รองลงมา เมื่อรู้สึกเครียดจากการเรียนสามารถหาอะไรทำ เพื่อให้ตัวเองรู้สึกผ่อนคลาย มีค่าเฉลี่ย 4.41 และเมื่อเพื่อนรู้สึกผิดหวัง สามารถเข้าใจความรู้สึกของเพื่อนว่าเขารู้สึกอย่างไร มีค่าเฉลี่ย 4.27

ทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย ด้านความสามารถในการเข้าใจตนเอง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.14 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับของทักษะชีวิตที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การรู้ว่าตนเองมีความสามารถอะไรที่จะนำมาใช้เป็นประโยชน์กับกลุ่มเพื่อน เมื่อต้องทำงานร่วมกันได้ มีค่าเฉลี่ย 4.30 รองลงมา การวางแผนการดำเนินชีวิตของตนเอง มีค่าเฉลี่ย 4.21 และความสามารถบอกความต้องการของตนเองกับเพื่อน ๆ ได้ มีค่าเฉลี่ย 4.16

2. ผลเปรียบเทียบทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ดัง Table 2 - 5

Table 2 Comparison of mean of life skills data by gender

gender	N	$\bar{X}$	S.D.	df	t Value	2 – tail Prob
Man	178	4.19	0.75	398	0.168	0.032*
woman	150	4.29	0.77			

Table 3 Analysis of the variance of education grades with data on life skills

	SS	df	MS	F	Sig.
Between Groups	6.720	3	2.240	5.888	0.001*
Within Groups	150.650	325	0.380		
Total	157.370	328			

Table 4 Analysis of the variance of study plan studied with data on life skills

	SS	df	MS	F	Sig.
Between Groups	1.855	3	0.618	1.574	0.015*
Within Groups	155.515	325	0.393		
Total	157.370	328			

Table 5 Analysis of the variance of GPA to present with data on life skills

	SS	df	MS	F	Sig.
Between Groups	0.600	3	0.200	0.505	0.029*
Within Groups	156.769	325	0.396		
Total	157.370	328			

จาก Table 2-5 พบว่า เยาวชนชาติพันธุ์ที่มี เพศ ระดับชั้นการศึกษา แผนการศึกษาที่เรียน และระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมถึงปัจจุบัน ต่างกันมีทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการศึกษาเรื่อง ทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย มีดังนี้

ด้านความสามารถในการคิด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ความสำคัญในด้านนี้อยู่ในระดับความสำคัญมาก ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ความสามารถในการคิด เป็นกระบวนการทางสมองในการรับรู้และจัดการกับข้อมูลและความรู้ที่ได้รับ เป็นความสามารถในการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบและมีเหตุผลเกี่ยวกับประเด็นปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตที่กำหนดให้ โดยจะต้องสามารถระบุประเด็นปัญหา พิจารณาแยกแยะความถูกต้องเหมาะสมและความน่าเชื่อถือของข้อมูล แล้วตั้งสมมุติฐาน เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจเลือกแนวทางที่เหมาะสมที่สุด (Hendricks, 1996, p. 38) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว (2555, น. 45) แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตโดยใช้การคิดเป็นฐานการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสำคัญ จึงต้องพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตโดยใช้การคิดเป็นฐานการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยกำหนดขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้และขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

ด้านความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในด้านนี้อยู่ในระดับความสำคัญมาก ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การตัดสินใจแก้ปัญหา เป็นการค้นหาข้อมูล การวิเคราะห์และประเมินข้อมูล การประเมินปัญหา การจัดการปัญหา การระบุปัญหา และการแก้ปัญหา การกำหนดเป้าหมายการคาดการณ์และการวางแผนอย่างเป็นระบบ การบริหารเวลา การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการสุดท้าย คือ การแก้ปัญหาความขัดแย้ง (Gazda; Childers; & Brooks, 1987, p. 21) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอริยาพร ไทรัตน์ (2560, น. 31) ที่ว่าการตัดสินใจแก้ปัญหา เป็นทักษะชีวิตที่สำคัญในการประกอบอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 นอกจากนั้น ควรพัฒนาทักษะอื่น ๆ เช่น ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ทักษะในการสื่อสาร ทักษะในการทำงานแบบร่วมมือ ทักษะในการใช้เทคโนโลยีและการจัดการสารสนเทศ เป็นต้น

ด้านความสามารถในการสื่อสารและทักษะทางสังคม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในด้านนี้อยู่ในระดับความสำคัญมาก ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการแลกเปลี่ยนความคิด ข้อมูลข่าวสาร หรือข้อความระหว่างบุคคล การใช้คำพูด การเขียน กริยาท่าทางและศิลปะของการแสดงออกทางอารมณ์ และความคิด ประกอบด้วย การนำเสนอที่ดี การเป็นผู้ฟังที่มีประสิทธิภาพ การสื่อสารที่ชัดเจนทั้งในด้านความคิด ความรู้สึก และสื่อสารแผนการกับบุคคลอื่นได้ (Deen, Bailey, & Parker, 2002, p. 16) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร คงวิล (2558, น. 58) ที่ได้ให้ความสำคัญกับความสามารถในการสื่อสารและทักษะทางสังคม โดยมีข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูในโรงเรียนพัฒนาในแผนการจัดการการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการพัฒนาทักษะชีวิตด้านความสามารถในการสื่อสารและทักษะทางสังคม ซึ่งเป็นที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์และการจัดการกับความเครียด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในด้านนี้อยู่ในระดับความสำคัญมาก ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การควบคุมอารมณ์ เป็นการจัดการความโกรธ การจัดการกับความวิตกกังวลและความเศร้า ผิดหวังทักษะการเผชิญสำหรับการจัดการกับความสูญเสีย ความทุกข์ การบริหารเวลา การเพิ่มความคิดทางบวก การรู้จักเทคนิคการผ่อนคลาย (Neeley, 2004, p. 54) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักษณะวดี กันตรี (2559, น. 22) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนกลุ่มชนชาติพันธุ์ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ตำบลเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีรายละเอียดเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ ในการจัดการด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด พบว่า ควรมีการปรับเปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนการสอน โดยการพานักเรียนไปศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ภายนอก และควรลดกิจกรรมหน้าเสาธงลง ครูควรให้คำปรึกษา แนะนำ และเป็นกันเองกับนักเรียน

ด้านความสามารถในการเข้าใจตนเอง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในด้านนี้อยู่ในระดับความสำคัญมาก ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า การเข้าใจตนเองและการรู้ในข้อจำกัดของตนเองเป็นสิ่งที่จำเป็น และมีประโยชน์อย่างมากหาศาล โดยที่จะขาดเสียมิได้ ทุกคนจึงต้องค้นหาข้อดีและข้อด้อยของตนเองในขอบเขตของชีวิต ทักษะของการเข้าใจแรงจูงใจในตนเอง ความปรารถนา ความชอบ และการกำหนดเป้าหมายในชีวิตของตนเองอย่างชัดเจน เป็นต้น (Maxwell, 1981, p. 7) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนวลไย สุทธิพิทักษ์ (2558, น. 39) ที่ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเน้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาทุกระดับมีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ทักษะชีวิตด้านความสามารถในการเข้าใจตนเองของเด็กและเยาวชนเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ และให้มีการยกย่องเชิดชูเกียรติเด็กและเยาวชน จากหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จ

ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า นักเรียนชาติพันธุ์ที่มี เพศ ระดับชั้นการศึกษา แผนการศึกษาที่เรียน และระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมถึงปัจจุบัน ต่างกันมีทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์ที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสกล วรเจริญศรี (2560,

น. 68) พบว่า เพศ ระดับชั้นการศึกษา แผนการศึกษาที่เรียน และระดับผลการเรียน ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

1. ทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับของทักษะชีวิตที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์และการจัดการกับความเครียด ด้านความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา ด้านความสามารถในการเข้าใจตนเอง ด้านความสามารถในการสื่อสารและทักษะทางสังคม และด้านความสามารถในการคิด

2. ผลเปรียบเทียบทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนชาติพันธุ์ที่มี เพศ ระดับชั้นการศึกษา แผนการศึกษาที่เรียน และระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมถึงปัจจุบัน ต่างกันมีทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง

1. สถานศึกษาที่จะนำหลักสูตรไปใช้ ควรพิจารณาความเหมาะสมกับบริบทของแต่ละแห่ง โดยสามารถปรับปรุงยุคกิจกรรม เนื้อหา เทคนิคการสอนในหลักสูตรให้มีความเหมาะสม กับบริบท และความแตกต่างของผู้เรียน

2. การนำหลักสูตรไปใช้ ควรศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน รวมถึงแผนการจัดกิจกรรมและขั้นตอนการจัดกิจกรรม ให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

3. การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรเน้นทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจน ครูผู้สอนควรศึกษาเทคนิคการใช้คำถาม เพื่อกระตุ้นการคิดของผู้เรียน ทำให้เกิดความคิดที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์สำหรับเยาวชนทุกระดับ เพื่อให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบมากขึ้น

2. ควรศึกษาการพัฒนาทักษะชีวิตโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะชีวิตควบคู่กับผู้ปกครอง

3. ควรศึกษาการพัฒนาทักษะชีวิตของครู เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยใช้การเรียนรู้แบบประสบการณ์ของผู้เรียน เนื่องจากครูเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2553). คู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเด็ก. นนทบุรี: ผู้แต่ง.
- นวไล สุทธิพิทักษ์. (2558). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ประเวศ วะสี. (2552). วิสัยทัศน์ของกระบวนการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว. (2555). การพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตโดยใช้การคิดเป็นฐานการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลักขณาดี กันตริ. (2559). การพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนกลุ่มชนชาติพันธุ์ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ตำบลเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท (สาขาการบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น.
- วิจารณ์ พานิช. (2554). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลเชียงดาว. (2557). รายงานประจำปีศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลเชียงดาว. เชียงใหม่: ผู้แต่ง.
- สกล วรเจริญศรี. (2560). การศึกษาทักษะชีวิต และการสร้างโมเดลกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต (สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมพร คงวิมล. (2558). กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ. (2558). การประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนสสส. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- อมรวิรัช นาคทรัพย์. (2556). การศึกษาในวิถีสุมชน: การสังเคราะห์ประสบการณ์ในชุดโครงการวิจัยด้านการศึกษากับชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อมรศรี ศรีอินทร์. (2552). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมสำหรับนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท (สาขาการวิจัยและการประเมิน) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- อริยาพร โทรัตน์. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต (สาขานวัตกรรมการบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Bernard, L. A. (1996). *Leadership: The key to the professional of nursing* (3rd ed.). St. Louis, Mo.: Mosby.
- Deen, M. K., Bailey, S. J., & Parker, L. (2002). *Life skills evaluation system: Measuring growth in life skills for youth and family program*. Washington: Washington State University.
- Gazda, G. M., Childers, W. C., & Brooks, D. K. (1987). *Foundations of counseling and human services*. New York: McGraw-Hill.
- Hendrick, P. A. (1996). *Developing youth curriculum using the targeting life skills model*. Canada: Saskatchewan News Rat.
- Maxwell, R. (1981). *Life after school: A social skills curriculum*. New York: Pergamon International Library.
- Neeley, S. J. (2004). *A model comprehensive developmental guidance and counseling program for texas public schools*. Austin, TX: Texas Education Agency.
- Piaget, J. (1972). Intellectual evolution from adolescence to adulthood. *Human Development*, 15(1), 1–12.